РОБОЧИЙ НАРОД.

орґан української соціял-демократії в Канаді,
Виходить що тижня
В Винніпеґу, Ман. (Канада), під ч. 144 Higgins Ave.
Редактор і адміністратор Ів. Навізовський.
Передплата виносить $2.00 на рік, за границю так само.

"ROBOTCHYJ NAROD"
(THE WORKING PEOPLE).
THE OFFICIAL ORGAN OF THE
UKRAINIAN SOCIAL DEMOCRATIC FEDERATION.
(Affiliated with the S. D. Party of Canada).
THE ONLY UKRAINIAN SOCIALIST PAPER IN NORTH AMERICA
Published weekly by
THE "ROBOTCHYJ NAROD" ASSOCIATION
at 144 Higgins Ave. - - - Winnipeg, Man.
J. NAWIZOWSKY, EDITOR AND MANAGER.
Subscription $2.00 a year.

Address: Адресуйте:
"ROBOTCHYJ NAROD"
Box 3542 (Sta. B.) Winnipeg, Man. Can

Не все золото, що сьвітить.

Не все золото, що сьвітить, і не все соціялїстичне, що робітниче. В Злучених Державах маэмо кілька робітничих орґанїзацій, а однак не э вони всї соціялїстичні. Э люди, що всїляко думають і э ґазети, що всїляко пишуть про соціялїзм і соціялїстів.

Ось перед нами послїдне число американської „Свободи". Читаэмо сю ґазету і находимо слїдуючу новинку:

„Соціялїстичне мінїстерство в Австралїї уступаэ. Дня 21-го м. м. скінчили ся вибори до парляменту в Австралїї побідою лїбералів над соціялїстами. Лїберали мають тепер в парляментї 1 голос більше від соціялїстів, які до сеї пори були найсильнїйшою партіэю. В виду того дотеперішне соціялїстичне мінїстерство Австралїї зголосило свою резиґнацію."

Ми не хочемо судити, що новинку сю подала редакція „Свободи" з нерозуміня річи, а скорше мусимо признати, що появилась вона в такій формі з ненависти до соціялїзму взагалї. Передовсїм соціялїстична партія Австралїї не мала, і як можна сподїватись не зараз дістане ще провід держави в свої руки, бо під нинїшну хвилю, вона не э ще партіэю сильною на стільки, аби могла вислати в парлямент більшість своїх соціялїстичних послів. Австралїэю правила довший час так звана Партія Робітнича, яка э далека від соціялїзму. Однак се не перешкаджаэ писати неприхильникам соціялїзму, що там правили державою соціялїсти і тепер вони повалились. Вони хотяй розуміють, то не хотять признати, що не все соціялїстичне, що носить назву робітниче.

Австралїйські закони, се не такі закони про які говорять соціялїсти. Правда, э в декотрих щось трохи соціялїстичної закраски, однак цїлість законів э виразом капіталїзму. Неодин закон, який поза Австралїэю вихвалюють як „добрий" — тамошні робітники-соціялїсти строго поборюють його. Прим. закон о примусових арбітраційних судах що до розпочинаня страйку, э абсолютно шкідливий для робітництва. Робітник не може застрайкувати, доки не розслїдить справу урядовий арбітраційний суд. Через такий закон робітник попадаэсь в тюрму, коли без арбітрац. суду вийде на страйк. І такий закон істнував і лишив ся незміненим на дальше помимо того, що „соціялїсти" як пише „Свобода" мали в своїх руках керму державою. Подібних „добрик" законів э там більше.

Кажуть, що близша тїлу сорочка чим кожух. Таке саме і в Австралїї. Близша э соціялїзмови Робітнича Партія Австралїї, чим котрась друга, однак се не значить, що вона була або э вже соціялїстична.

Напрям Робітничої Партії Австралїї далеко не сходить ся з партіэю соціялїстичною.

Промова т. Чхеідзе в парляментї.

Докінчене.

„Здобувайте благодать Духа сьвятого, Христа ради і добродїтелів, торгуйте духовно ними, бо вони вам більше користи дають", учив сьв. Серафим Саровский. І от, знова таки, в строгій відвічальности з наукою сьвятителя рускої православної церкви, всего десять лїт тому назад, в однім Петербурзї належало монастирям 266 наэмних домів, в Київі 114 таких домів, в Москві 908 домів, що належали до церквів і монастирів. Всї вони приносять величезний рент. Додайте ще до того не мале число гостинниць, умебльованих кімнат, що належать до монастирів, уважайте панове, що многі монастирі завели вже взірцеву капіталїстичну господарку, а эї визиском працї, і тодї ви повинні згодитись, що Серафим Саровский, безуслівно маэ достойних наслїдників в нашім духовеньстві, яке всїляко торгуэ благодатями Христа ради.

„Не беріть з собою нї золота, нї срібла, нї міди в пояси свої", учив Христос своїх учеників. Тут, панове, наша православна церква і наші монахи і наші духовні отцї, повинні задивувати всїх, бо-ж вони не кладуть нї золота, нї срібла, анї навіть мідяного гроша за пояси свої, — а все те кладуть в банки, мої панове. А щоби мене нїхто не підозрівав о ненависть до духовеньства, позвольте навести нам кілька примірів: у 116 монастирах з 1860 року було 700,000 рублїв вічних вкладок а в 1889 було вже 8,200,000 рублїв. Капітали Александро-Невської лаври сягають 300.000 рублїв, капітали Валаамського монастиря эще в 1904 роцї виносили 300,000 рублїв. Капітали других монастирів далеко перевисшають висше згадані.

І так, „не гризіть ся і не говоріть, що нам нема їсти і пити, в що одїватись тому, що того шукають язичники, тому, що Отець Небесний знаэ, в чім ви маэте нужду", говорить ся в Еьангелію. І от, надїючись на ту поміч, православні отцї, сьвященики, в 1902 роцї зібрали 2,541,235 рублїв з хрещеня дїтий, рахуючи за хрест лише 50 копійок, 9,729,096 рублїв зібрали за похорони рахуючи по 3 рублї, 4,401770 рублїв зібрали за слюби, рахуючи по 5 рублїв за слюб.

Ось так представляэ ся закон Божого Учителя: „Птицї небесні, котрі не сїють, не жнуть і не збирають плодів"...

Православне духовеньство в тім-же 1902 роцї зібрало всего з скарбон і дарунків 6,247,692 рублїв, з спекуляцій 6,631,735 рублїв, з опіки для бідних духовного званя 15,330,315 рублїв, — отже разом 28,099,742 рублїв.

Так на щож зуживаэ духовеньство сї мілїони? В 1902 р. духовеньство мало всего 248 шпиталїв на 2,842 хорих. От, панове, як сповнюэсь заповідь: хорого ратуйте, подорожного в дім принимайте"...

На сїм предсїдатель Думи перервав бесїду, а т. Чхеідзе за правду вигнав на 5 засїдань з Думи.

Молотїльня.

Переклад з румунського.

Сон.

В коротцї пробудив ся знову. Эго очи не були мутні і погаслі як перше, але блищали у лихорадцї, яка эго попала. Тїло эго цїле горіло як то по тяжких ранах звичайно буваэ. Він почав маячити. Эго сни й привиди були гарні, бо на очах і устах яснїла усьмішка. Андріэви здавало ся, що він здоровий і що він знову стояв високо на машинї, яка эго поломила, і що він снопами эї знову годував. Але снопи були дуже довгі і гарні. Їх кидав із фіри дуже гарний і здоровий хлопець. Андрій дивував ся. Все те эму здавало ся тим дивнїйше, чим лїпше він нагадував собі машину, яка эму поломила руки і ноги. Він придивляэ ся з близька отворам машини і бачить, що они цїлком инакше устроэні. Они сами втягають в себе снопи. Чоловік, що эї обслугуэ, не потребуэ до неї зближати ся і эму не може машина наробити тої біди, що Андріэви. Эго се все дивувало. Він знав що такі полїпшеня не легко завести в машинї. Він нагадував собі, що за эго часів нїхто не ломив собі голови тим, як би то завести полїпшеня хосенні для робітника і мужика.

„Здаэть ся, що моэ нещастэ вийшло на добро для других", подумав він собі і розглянув ся навкруг себе. Та в тій хвилї засторопів з дива. Він бачив, що машина стояла у величезнім гамбарі недалеко села. В гамбарі була сила робітників, але всї були гарні, здорові, добре приодїті, веселі і бадьорі.

„Які-ж то дурні ті люди, що підчас проклятої роботи веселять ся", подумав собі Андрій. Ще раз розглянув ся він навкруг себе, побачив своэ село й знову здивував ся . . . Він був переконаний, що бачить своэ село, але заразом не міг його добре пізнати. Він бачив горб, на якім він разом з другими хлопцями пас худобу, він видів потік, в якім звичайно купав ся. Він шукав очима за широкою сїльскою улицею, де він звичайно проходжував ся з парубками і дївками. Він пізнав эї і все иньше, але заразом бачив, що село все-ж таки не те саме, яке він знав з давна. Він хотїв ще знайти свою батьківску хатину; але на эї місце побачив він велику, дуже гарну хату, чисту, біленьку окружену цьвітами І всї иньші хати в селї були так само чисті і гарні. Одні були меньші, другі більші; але всї вони були чисті і приэмні з виду. Андрій звернув свої очи туди, де звичайно стояв двір дїдича; та тут висїла велика таблиця, на якій було написано: „Громадска школа". Доси мовчав Андрій. Але як уздрів, що навіть і двір перейшов у власність громади, сказав він: „Се дуже добре!"

„Але чи се можливе, щоби дїдич так подобрів, що аж подарував мужикам свою власну хату на школу?" Як се Андрій сказав, почали сьміяти ся всї робітники що були при машинї.

Та в тім почало сонце заходити, а машиніст, старий чоловік, затримав машину. Всї робітники кинули роботу й сїли до стола. Андрій засїв з ними. Нїколи в своїм житю не бачив він того, щоби робітники так добре їли в робочім дни. Тому сказав він до старого машиністи: „Що стало ся з нашим дїдичем нараз, що они так добре годують робітника?" Але машиніст відповів эму: Слухай молодий чоловіче, хотяй ти кажеш, що ти з нашого села, то я бачу, що ти чужий, бо говориш таке, чого ми не розуміэмо." — „Як я можу бути чужим, коли називаю ся Андрій Гарний. Диви ся он туди, там стояла хата мого вітця", відповів Андрій показуючи на одну з нових хат. — „Коли так, то ти мій брат, бо я називаю ся Іван Гарний" відповів машиніст і обіймаючи цїлував Андрія.

Через тяжкий сон нагадав собі Андрій нараз, що эго брат Іван э малим хлопцем і дивував ся, бо бачив эго старшим як він самий. Він не міг зрозуміти, що сон переніс эго в часи о цїлі десятьлїтя пізнїйші. Всеж таки мовчав він і прислухував ся бесїдї Івана. „А тепер розумію тебе", сказав Іван, „ти той Андрій Гарний, мій брат, що давно помер вже в шпитали на рани завдані эму молотїльнею, коли я ще був дитиною й коли ще були дїдичі й пани, які робили з нами, що хотїли, їздячи по нас, як по худобі." — „Але як се, чи тепер нема дїдичів?" запитав ся Андрій і эму стало дивно. Він думав, що Іван кпить з него. Але Андрій видів эго отверте лице, эго гарні ясні очи і поняв, що те все э правда, що Іван эму оповів: Але що стало ся із дїдичами чи їх вже нема?" запитав Андрій. „А кому належить ся пшениця, що эї молотите як не дїдичеви?

„Ся пшениця належить загалови", відповів Іван. „Але я виджу брате, що ти сего не розуміэш, тому тобі хочу все докладнїйше оповісти.

Дальше буде.

Проч з війнами!

Фільософ Геґель сказав: „Побідоносний нарід, э через те саме і лїпший; його побіда э доказом його слушности." Бісмарк висловив се ще брутальнїйше, коли сказав, що „сила перед правом". Як червона нитка тягнесь ся засада через історію людства. Колиб хто означив на мапі Европи червоними знаками ті місця, на котрих через віки кров людська ллялась, — то дістав би одну велику, криваву пляму; — тільки крови пролято в війнах після засади: „сила перед правом".

Чим э війна? — Э мордом і крадїжию, зібранэм всїх злочинів карного кодексу.

Приказаня біблїйні кажуть: не убий! не кради! Аклич сей завмераэ серед брязкоту зброї. Мордерство на війнї не э мордерством; крадїж не э крадїжею. Підчас супокою, убиэць йде на шибеницю; на війнї називають його „геройом", а замість шибеницї, ставлять йому триюмфальні луки, величають його в піснях, уладжують в його честь богослуженя.

З хвилею вибуху війни, гине етика і моральність. Морд називаэсь тодї гарно „борбою", крадїж „здобутком", ґвалт „побідою". Всї ідеї витворені тисячлїтньою культурою, ідуть тодї в кут, а з поза тонкої верстви цивілїзації указуэсь чоловік-звірина. Римський вожд Вітеліюс таряв ся кілька тижнїв по війнї на побоэвищи, любуючись трупами, що застелили землю та обнюхуючи тїла людські. Ґерманїкус, великодушна людина, як запевнюэ Тацит, не позволяв нїкого брати до неволї. В новійших часах подібних примірів тисячі. Досить згадати о різнї Праги.

А які чесноти родить війна? Приклонники війни відповідають на се: мужество і відвагу. Що відвага э чеснотою, голосив вже Сократ, і доводив, що підстава відваги э сьвідома розвага. Думка така могла бути слушною тодї, коли людина потикала ся з людиною в отвертім поли, а відносив побіду той, хто зручнїйше володів мечем. Нинї однак відвага жовнїра, котрий не знаэ навіть в якій цїли йде він на різню, э всїм иншим, тільки не обявом сьвідомости. Желїзна дисципліна, гроза, оглушенэ гуком бубнів, армат, і карабінів, запах сьвіжої крови, викликуэ те, що в нїм ролить ся звірячий інстинкт, який пхаэ його мордувати вперед, заки самий згине. Сю криваву скаженину називають „відвагою".

В сучасній воэнній технїцї і ся „відвага" э непотрібною. Хто хоче нинї побідити, мусить бути хитрим, а не відважним, мусить сунутись як вуж, крити ся в норах, рити землю як кертиця, розвивати найбруднїйші інстинкта. Систематична тресура убиваюча ум в часї мира, скаженина і звірячість в часї війни, — отсе чесноти, які витворюэ мілїтаризм. Нема хиба красшої апотеози війни, як образ Верещаґіна: поле війни, застелене людськими чашками-головами. Яка крівава іронія пробиваэсь з очних ям та щок тих чашок, над котрими ввиваэсь цїле стадо круків....

Ф. Черський.

Чи соц.-дем. виступають проти релїґії?

Е, соціял-демократи виступають проти релїґії, каже неодин, „і тому я не хочу приставати з ними". Той, що так говорить, певно чув такі закиди лише від ворогів соціял-демократів. Він не ходить на віча соціял-демократичні, анї не читаэ соціялїстичних книжок. Бо нїхто не докаже, що на соціял-демократичнім вічу виступали против віри, або в соціял-демократичних письмах писали против неї. Не може се бути, бо соціял-демокра-

ARCHIVES OF ONTARIO
TORONTO